

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту
Кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи


О.Б. Жильцов
“ 25 ” 09 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи фармакології

Для студентів

Спеціальності: 227 - Фізична терапія, ерготерапія

Освітнього рівня: перший бакалаврський

Освітньої програми: 227 Фізична реабілітація, ерготерапія

Спеціалізації:

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0524/16

(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 16 р.

Київ – 2018

Розробники:

Савченко В.М., доктор медичних наук, професор, зав. кафедри, кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології.

Викладачі:

Савченко В.М., доктор медичних наук, професор, зав. кафедри, кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичної реабілітації та біокінезіології

Протокол від 24.09.2018 р. № 2

Завідувач кафедри  (В.М. Савченко.)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) _____
(назва освіт.програми)

____.____.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми  (М.Ф. Хорошуха)
(керівник проектної групи) _____ (підпис)

Робочу програму перевірено

____.____.2018 р.

Заступник директора/декана  (О.С. Комоцька)
(підпис)

Пролонговано :

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4 / 120	
Курс	2	
Семестр	5	
Кількість модулів	4	
Обсяг кредитів	120	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль		
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – надати теоретичні та практичні знання про основні закономірності дії лікарських засобів на організм людини та поєднану дію лікарської терапії та засобів фізичної терапії.

Завдання дисципліни:

1. Висвітлити процеси, що відбуваються з хімічною речовиною в організмі людини та яким чином вона впливає на основні фізіологічні та патофізіологічні явища, що відбуваються в організмі хворого.

2. Надати уяву про основні групи лікарських препаратів та їх дію на організм людини. Описати основні ефекти, що відбуваються в організмі людини під впливом лікарських препаратів.

3. Надати уяву про лікарські рослини та біологічно активні харчові добавки, що можуть застосовуватися при фізичній терапії.

4. Визначити, яким чином поєднується дія лікарської терапії та засобів фізичної терапії, в яких випадках ця взаємодія призводить до бажаних чи небажаних сумарних ефектів.

3. Результати навчання за дисципліною

(знати, вміти, прийняти рішення, використати, проаналізувати ...)

1. Вміти використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання про будову та функції організму людини в цілому та його

окремих органів й систем органів, знання про хімічні основи життєдіяльності організму людини, їх зміни під час м'язової діяльності, про функції організму людини та механізми гомеостазу, про основні фактори навколишнього середовища, що впливають на здоров'я людини.

2. Вміти продемонструвати комплексні знання та уміння з фізичної реабілітації для подальшого навчання за відповідним професійним спрямуванням.

3. Вміти встановлювати реабілітаційний діагноз, проводити обстеження пацієнтів та визначати засоби фізичної реабілітації при різних захворюваннях і травмах. Здатність визначати перспективні шляхи використання засобів фізичної реабілітації, програмувати заняття з фізичної реабілітації, розробляти та обґрунтовувати програми фізичної реабілітації при різних нозологіях в залежності від віку, статі, особливостей протікання захворювання, фізичної підготовленості.

4. Вміти розробляти пацієнт-центричний план з пацієнтом, членами мультидисциплінарної команди, та іншими залученими сторонами: інтегрувати потреби та побажання пацієнта/клієнта до усіх аспектів планування; ідентифікувати пріоритетні заняттєві проблеми і можливі заняттєві цілі клієнта; аналізувати фізичні, культурні, соціальні, і інституціональні середовищні фактори, що впливають заняттєву активність та участь; аналізувати та пропонувати варіанти підвищення інклюзивності та доступності клієнтського довкілля; розробляти реалістичні, вимірні, зрозумілі, та цілеспрямовані результати, погоджені з цінностями і життєві цілями особи; планувати необхідне надання послуг, зважаючи на обмеження та потрібного сервісного постачання, яке вважає обмежує ліміти або обмеження закладу надання допомоги; надсилати до додаткових послуг при и необхідності.

5. Знати про основні групи лікарських препаратів та їх дію на організм людини.

6. Знати про поєднану дію лікарських засобів і засобів фізичної терапії та вміти застосовувати доступні лікарські засоби при фізичній терапії.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Загальна фармакологія. Фармакодинаміка. Фармакокінетика							
Тема 1. Фармакологія та її поняття. Зміст та завдання фармакології.	2	2					
Тема 2. Лікарська безпека. Система фармакологічного нагляду в Україні.	4	2					2
Тема 3. Лікарська речовина. Взаємодія організму й лікарської речовини.	4	2					2
Тема 4. Фармакокінетика. Загальні поняття та завдання фармакокінетики. Основні фармакокінетичні параметри.	4	2					2
Тема 5. Фармакокінетика. Складові фармакокінетичного процесу.	4	2					2
Тема 6. Фармакодинаміка та її головні поняття (частина 1).	4	2					2
Тема 7. Фармакодинаміка та її головні поняття (частина 2).	4	2					2
Тема 8. Лікарські засоби. Класифікація. Шляхи отримання лікарських засобів.	4	2					2
Тема 9. Лікарські засоби. Загальні підходи до терапії	2	2					
Тема 10. Випробування нових лікарських препаратів	2	2					
Модульний контроль	2						
Разом	36	20					14
Змістовий модуль 2. Види лікарських засобів та їх дія на організм людини							
Тема 11. Класифікація засобів, що впливають на функцію нервової системи. Засоби, що впливають на функцію центральної нервової системи.	4			2			2
Тема 12. Засоби, що впливають на аферентну	4			2			2

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
ланку периферичної нервової системи.							
Тема 13. Засоби, що впливають на аферентну ланку периферичної нервової системи (вегетативну нервову систему).	4			2			2
Тема 14. Психотропні засоби.	4			2			2
Тема 15. Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання.	4			2			2
Тема 16. Лікарські засоби, що впливають на функції органів кровообігу.	4			2			2
Тема 17. Лікарські засоби, що впливають на функції органів травлення.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	30			14			14
Змістовий модуль 3. Види лікарських засобів та їх дія на організм людини (продовження)							
Тема 18. Лікарські засоби, що впливають на функції нирок та сечовивідних шляхів.	4			2			2
Тема 19. Препарати гормонів, їх синтетичних аналогів та антагоністів.	4			2			2
Тема 20. Вітамінні, мінеральні препарати.	4			2			2
Тема 21. Лікарські засоби неспецифічної стимулювальної терапії. Лікарські засоби, що впливають на систему крові.	4			2			2
Тема 22. Анальгетичні, протиалергійні та протизапальні засоби.	4			2			2
Тема 23. Протимікробні та противірусні засоби.	4			2			2
Тема 24. Комбіноване і поєднане застосування лікарських засобів і засобів фізичної терапії.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	30	2		14			14
Змістовий модуль 4. Лікарські рослини та біологічно активні харчові добавки							
Тема 25. Лікарські рослини. Діючі речовини лікарських рослин.	4			2			2

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Тема 26. Застосування лікарських рослин у фізичній реабілітації.	6			2			4
Тема 27. Загальні поняття про біологічно активні харчові добавки. Їх роль в відновленні здоров'я людини.	6			2			4
Тема 28. Застосування біологічно активних харчових добавок у фізичній реабілітації.	6			2			4
Модульний контроль	2						
Разом	24			8			14
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	120	20		36			56

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна фармакологія. Фармакодинаміка.

Фармакокінетика

Лекція 1. Фармакологія та її поняття. Зміст та завдання фармакології.

Основні питання / ключові слова: визначення фармакології, фармакологія в системі медичних і біологічних наук, етапи розвитку фармакології, завдання фармакології, розділи фармакології, фармакотерапія, фітотерапія.

Лекція 2. Лікарська безпека. Система фармакологічного нагляду в Україні.

Основні питання / ключові слова: Поняття лікарської безпеки, фармакологічний моніторинг, організація фармакологічного нагляду в Україні, державні установи, які здійснюють фармакологічний нагляд в Україні нормативні документи, що формують фармакологічний нагляд в Україні.

Лекція 3. Лікарська речовина. Взаємодія організму й лікарської речовини.

Основні питання / ключові слова: Визначення лікарської речовини; Властивості лікарської речовини: хімічна структура, доза, форма; чинники, що зумовлені організмом, які впливають на взаємодію організму й лікарської речовини; вплив навколишнього середовища на взаємодію організму і лікарської речовини.

Лекція 4. Фармакокінетика. Загальні поняття та завдання фармакокінетики. Основні фармакокінетичні параметри.

Основні питання / ключові слова: Визначення фармакокінетики, завдання фармакокінетики; головні поняття та параметри фармакокінетики; перелік складових фармакокінетичного процесу, шляхи введення лікарської речовини в організм, вивільнення лікарської речовини з лікарської форми.

Лекція 5. Фармакокінетика. Складові фармакокінетичного процесу.

Основні питання / ключові слова: абсорбція лікарської речовини в організмі, розподіл лікарської речовини в органах і тканинах, біотрансформація лікарської речовини в організмі, виведення лікарської речовини з організму.

Лекція 6. Фармакодинаміка та її головні поняття (частина 1).

Основні питання / ключові слова: Визначення фармакодинаміки, фармакологічний ефект, види дії лікарської речовини, побічна дія лікарських засобів, молекулярні механізми первинної фармакологічної реакції.

Лекція 7. Фармакодинаміка та її головні поняття (частина 2).

Основні питання / ключові слова: Залежність фармакологічного ефекту від дози лікарської речовини, залежність фармакологічного ефекту від лікарської форми, комбінована дія лікарських речовин, несумісність лікарських речовин, види фармакотерапії і вибір лікарського препарату.

Лекція 8. Лікарські засоби. Класифікація. Шляхи отримання лікарських засобів (Яблучанський, Савченко).

Основні питання / ключові слова: Визначення лікарського засобу (препарату), головні властивості лікарських препаратів; класифікація лікарських препаратів за системою АТС (Anatomical Therapeutic Chemical classification system), система одиниць споживання лікарських засобів (встановлені добові дози – Defined Daily Doses, DDD).

Лекція 9. Лікарські засоби. Загальні підходи до терапії. (Яблучанський, Савченко).

Основні питання / ключові слова: Види і принципи лікарської терапії, мета і завдання терапії, підхід до пацієнта і співпраця з пацієнтом і мікрооточенням, загальні підходи до використання лікарських препаратів, фармакотерапія в дзеркалі генетичної унікальності людини.

Лекція 10. Випробування нових лікарських препаратів. (Яблучанський, Савченко).

Основні питання / ключові слова: Доклінічні випробування, клінічні випробування, місце плацебо в клінічних випробуваннях, кінцеві крапки в оцінці ефективності фармакологічних засобів.

Змістовий модуль 2. Види лікарських засобів та їх дія на організм людини

Практичне заняття 1. Класифікація засобів, що впливають на функцію нервової системи. Засоби, що впливають на функцію центральної нервової системи.

Основні питання / ключові слова: Класифікація засобів, що впливають на нервову систему, засоби, які пригнічують центральну нервову систему, снодійні засоби, протиепілептичні засоби, протипаркінсонічні засоби.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.

2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.

3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.

4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.

5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 2. Засоби, що впливають на аферентну ланку периферичної нервової системи.

Основні питання / ключові слова: Поняття аферентної та еферентної іннервації; класифікація засобів, що впливають на аферентну іннервацію; місцевоанестезійні засоби, в'язучі засоби, обволікальні засоби, адсорбувальні засоби, подразливі засоби; патологічні стани та хвороби, при яких застосовуються засоби, що впливають на аферентну іннервацію.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.

2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.

3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.

4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.

5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 3. Засоби, що впливають на аферентну ланку периферичної нервової системи (вегетативну нервову систему).

Основні питання / ключові слова: Анатомо-фізіологічні особливості еферентної іннервації, симпатична і парасимпатична ланки вегетативної нервової системи, холінергічні та адренергічні рецептори; засоби, що діють у ділянці закінчень холінергічних нервів (холіноміметики, холіноблокатори), засоби, що діють у ділянці закінчень адренергічних нервів (адреноміметики, адреноблокатори).

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.
2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.
3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.
4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.
5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 4. Психотропні засоби.

Основні питання / ключові слова: Класифікація психотропних засобів, нейролептики (антипсихотики), транквілізатори, седативні (заспокійливі) засоби, антидепресанти, психостимулятори, ноотропні засоби, адаптогени, аналептики

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.
2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.
3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.
4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.
5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 5. Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання.

Основні питання / ключові слова: Головні захворювання органів дихання, класифікація лікарських засобів, що впливають на функції органів дихання, стимулятори дихання, протикашльові засоби, відхаркувальні засоби, засоби для лікування бронхіальної астми, засоби, які застосовують при набряку легень.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.
2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.
3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.
4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.
5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 6. Лікарські засоби, що впливають на функції органів кровообігу.

Основні питання / ключові слова: Головні захворювання органів кровообігу, класифікація лікарських засобів, що впливають на функції органів кровообігу, кардіотонічні засоби, протиаритмічні засоби, гіпохолестеринемічні (протисклеротичні) засоби, засоби, що впливають на мозковий кровообіг, антиангінальні засоби, засоби, які застосовують для лікування інфаркту міокарда, антигіпертензивні засоби.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.
2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.
3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.
4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.
5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 7. Лікарські засоби, що впливають на функції органів травлення.

Основні питання / ключові слова: Головні захворювання органів травлення, класифікація лікарських засобів, що впливають на функції органів травлення, засоби, що впливають на апетит, засоби, які застосовують при порушенні секреції шлункового соку, засоби, що впливають на моторику шлунка, засоби, які застосовують при порушенні секреції підшлункової залози, гепатотропні засоби, проносні засоби, протипроносні (антидіарейні) засоби.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.

2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.

3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.

4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.

5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Змістовий модуль 3. Види лікарських засобів та їх дія на організм людини (продовження)

Практичне заняття 8. Лікарські засоби, що впливають на функції нирок та сечовивідних шляхів.

Основні питання / ключові слова: Головні захворювання нирок та сечовивідних шляхів, класифікація лікарських засобів, що впливають на функції нирок та сечовивідних шляхів, сечогінні засоби (діуретики), засоби, що посилюють виведення сечової кислоти і конкрементів.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.

2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.

3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.

4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.

5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 9. Препарати гормонів, їх синтетичних аналогів та антагоністів.

Основні питання / ключові слова: Головні захворювання ендокринної системи, класифікація лікарських засобів, що впливають на ендокринну систему, препарати гормонів гіпофіза та гіпоталамічні гормони, що гальмують ріст, препарати, які застосовують при порушенні функції щитоподібної та прищитоподібної залоз, протидіабетичні засоби, препарати гормонів кіркової речовини надниркових залоз та їх синтетичні аналоги, препарати жіночих статевих гормонів, препарати чоловічих статевих гормонів (андрогени), анаболічні стероїди.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.

2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.

3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.

4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.

5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 10. Вітамінні, мінеральні препарати.

Основні питання / ключові слова: Класифікація вітамінів, препарати водорозчинних вітамінів, препарати жиророзчинних вітамінів, полівітамінні препарати, препарати, що містять мінерали (натрій, калій, кальцій, магній).

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.

2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.

3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.

4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.

5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 11. Лікарські засоби неспецифічної стимулювальної терапії. Лікарські засоби, що впливають на систему крові

Основні питання / ключові слова: Класифікація засобів неспецифічної стимулювальної терапії, біогенні стимулятори, ферментні засоби, засоби, що впливають на імунні процеси (імуотропні засоби); головні захворювання крові, класифікація лікарських засобів, що впливають на кров, засоби, що стимулюють еритропоез (протіанемічні препарати), лейкопоез та впливають на згортання крові.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.

2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.

3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.

4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.

5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 12. Анальгетичні, протиалергійні та протизапальні засоби.

Основні питання / ключові слова: Види болю, класифікація анальгетиків, наркотичні анальгетики, ненаркотичні анальгетики; характеристика алергійних реакцій, протиалергійні засоби; характеристика запалення, стероїдні і нестероїдні протизапальні засоби.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.

2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.

3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.

4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.

5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 13. Протимікробні та противірусні засоби.

Основні питання / ключові слова: Загальна характеристика протимікробних засобів, класифікація, антисептичні та дезінфекційні засоби неорганічної природи, антисептичні та дезінфекційні засоби органічної природи; хіміотерапевтичні засоби, антибіотики та їх класифікація, сульфаніламідні та їх класифікація, противірусні препарати.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.

2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.

3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.

4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.

5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Практичне заняття 14. Комбіноване і поєднане застосування лікарських засобів і засобів фізичної терапії.

Основні питання / ключові слова: Засоби фізичної терапії, комбіноване застосування лікарських засобів і засобів фізичної терапії, поєднане застосування лікарських засобів і засобів фізичної терапії.

Рекомендована література:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.
2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.
3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.
4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.
5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.

Змістовий модуль 4. Лікарські рослини та біологічно активні харчові добавки

Практичне заняття 15. Лікарські рослини. Діючі речовини лікарських рослин.

Основні питання / ключові слова: Поняття про лікарські рослини, хімічний склад лікарських рослин, основні групи діючих речовин лікарських рослин. Фізіологічна дія лікарських засобів рослинного походження.

Рекомендована література:

1. Лікарські рослини: навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.] / О.О. Аннамухаммедова, А. О. Аннамухаммедов. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. – 202 с.
2. Фитотерапия в комплексном лечении заболеваний внутренних органов / А.А. Крылов, В.А. Марченко, Н.П. Максютин, Ф.И. Мамчур. – К.: Здоровья, 1992. – 240 с.
3. Растительные лекарственные средства / Н.П. Максютин, Н.Ф. Комиссаренко, А.П. Прокопенко и др.; под ред. Н.П. Максютин. – К.: Здоровья, 1985. – 280 с.
4. Магльований, А. В. Основи фізичної реабілітації : навч. посібн. / А. В. Магльований, В. М. Мухін, Г. М. Магльована. - Львів : Ліга-Прес, 2006. – 147 с.
5. Фізична реабілітація, спортивна медицина : нац. підруч. для студ. вищ. мед. навч. закладів IV рівня акредитації / В. В. Абрамов [та ін.]; ред. В. В. Абрамов, О. Л. Смирнова. - Дніпропетровськ : Журфонд, 2014. - 455 с.

Практичне заняття 16. Застосування лікарських рослин у фізичній реабілітації.

Основні питання / ключові слова: Лікарські рослини як засоби посилення реабілітаційних ефектів фізичної терапії, комбіноване застосування лікарських рослин і засобів фізичної терапії.

Рекомендована література:

1. Лікарські рослини: навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.] / О.О. Аннамухаммедова, А. О. Аннамухаммедов. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. – 202 с.
2. Фитотерапия в комплексном лечении заболеваний внутренних органов / А.А. Крылов, В.А. Марченко, Н.П. Максютин, Ф.И. Мамчур. – К.: Здоровья, 1992. – 240 с.
3. Растительные лекарственные средства / Н.П. Максютин, Н.Ф. Комиссаренко, А.П. Прокопенко и др.; под ред. Н.П. Максютин. – К.: Здоровья, 1985. – 280 с.
4. Магльований, А. В. Основи фізичної реабілітації : навч. посібн. / А. В. Магльований, В. М. Мухін, Г. М. Магльована. - Львів : Ліга-Прес, 2006. – 147 с.
5. Фізична реабілітація, спортивна медицина : нац. підруч. для студ. вищ. мед. навч. закладів IV рівня акредитації / В. В. Абрамов [та ін.] ; ред. В. В. Абрамов, О. Л. Смирнова. - Дніпропетровськ : Журфонд, 2014. - 455 с.

Практичне заняття 17. Загальні поняття про біологічно активні харчові добавки. Їх роль в відновленні здоров'я людини.

Основні питання / ключові слова: Поняття про біологічно активні харчові добавки, класифікація біологічно активних добавок, характеристика нутріцевтиків, парафармацевтиків і пробіотиків (еубіотиків).

Рекомендована література:

1. Товарознавство продуктів функціонального призначення : навч. пос. / А.А. Дубіна, Т.М. Летута, М.О. Ямчева та ін. – Х.: ХДУХТ, 2015. – 189 с.
2. Сирохман І. В. Товарознавство харчових продуктів функціонального призначення: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. В. Сирохман, В. М. Завгородня. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 544 с.
3. Магльований, А. В. Основи фізичної реабілітації : навч. посібн. / А. В. Магльований, В. М. Мухін, Г. М. Магльована. - Львів : Ліга-Прес, 2006. – 147 с.
4. Фізична реабілітація, спортивна медицина : нац. підруч. для студ. вищ. мед. навч. закладів IV рівня акредитації / В. В. Абрамов [та ін.] ; ред. В. В. Абрамов, О. Л. Смирнова. - Дніпропетровськ : Журфонд, 2014. - 455 с.

Практичне заняття 18. Застосування біологічно активних харчових добавок у фізичній реабілітації.

Основні питання / ключові слова: Біологічно активні харчові добавки як засоби посилення реабілітаційних ефектів фізичної терапії, комбіноване застосування біологічно активних харчових добавок і засобів фізичної терапії.

Рекомендована література:

1. Товарознавство продуктів функціонального призначення : навч. пос. / А.А. Дубіна, Т.М. Летута, М.О. Ямчева та ін. – Х.: ХДУХТ, 2015. – 189 с.
2. Сирохман І. В. Товарознавство харчових продуктів функціонального призначення: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. В. Сирохман, В. М. Завгородня. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 544 с.

3. Магльований, А. В. Основи фізичної реабілітації : навч. посібн. / А. В. Магльований, В. М. Мухін, Г. М. Магльована. - Львів : Ліга-Прес, 2006. – 147 с.

4. Фізична реабілітація, спортивна медицина : нац. підруч. для студ. вищ. мед. навч. закладів IV рівня акредитації / В. В. Абрамов [та ін.] ; ред. В. В. Абрамов, О. Л. Смирнова. - Дніпропетровськ : Журфонд, 2014. - 455 с.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	10	10	-	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських									
Відвідування практичних занять	1	-	-	7	7	7	7	4	4
Робота на семінарському занятті									
Робота на практичному занятті	10	-	-	7	70	7	70	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)									
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ									
Разом			40		107		107		74
Максимальна кількість балів : 328									
Розрахунок коефіцієнта : $328 / 100 = 3,28$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1. Загальна фармакологія. Фармакодинаміка. Фармакокінетика (14 год.)		

<p>Фармакологія та її поняття. Зміст та завдання фармакології.</p> <p>Лікарська безпека. Система фармакологічного нагляду в Україні.</p> <p>Лікарська речовина. Взаємодія організму й лікарської речовини.</p> <p>Фармакокінетика. Загальні поняття та завдання фармакокінетики. Основні фармакокінетичні параметри.</p> <p>Фармакокінетика. Складові фармакокінетичного процесу.</p> <p>Фармакодинаміка та її головні поняття.</p> <p>Лікарські засоби. Класифікація. Шляхи отримання лікарських засобів.</p> <p>Лікарські засоби. Загальні підходи до терапії</p> <p>Випробування нових лікарських препаратів.</p>	Поточний	5
<p>Змістовий модуль 2. Види лікарських засобів та їх дія на організм людини (14 год.)</p>		
<p>Класифікація засобів, що впливають на функцію нервової системи. Засоби, що впливають на функцію центральної нервової системи.</p> <p>Засоби, що впливають на аферентну ланку периферичної нервової системи.</p> <p>Засоби, що впливають на аферентну ланку периферичної нервової системи (вегетативну нервову систему).</p> <p>Психотропні засоби.</p> <p>Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання.</p> <p>Лікарські засоби, що впливають на функції органів кровообігу.</p> <p>Лікарські засоби, що впливають на функції органів травлення.</p>	Поточний	5
<p>Змістовий модуль 3. Види лікарських засобів та їх дія на організм людини (продовження) (14 год.)</p>		
<p>Лікарські засоби, що впливають на функції нирок та сечовивідних шляхів.</p> <p>Препарати гормонів, їх синтетичних аналогів та антагоністів.</p> <p>Вітамінні, мінеральні препарати.</p> <p>Лікарські засоби неспецифічної стимулювальної терапії.</p> <p>Лікарські засоби, що впливають на систему крові</p> <p>Анальгетичні, протиалергійні та протизапальні засоби.</p> <p>Протимікробні та противірусні засоби.</p> <p>Комбіноване і поєднане застосування лікарських засобів і засобів фізичної терапії.</p>	Поточний	5

Змістовий модуль 4. Лікарські рослини та біологічно активні харчові добавки (14 год.)		
Лікарські рослини. Діючі речовини лікарських рослин. Застосування лікарських рослин у фізичній реабілітації. Загальні поняття про біологічно активні харчові добавки. Їх роль в відновленні здоров'я людини. Застосування біологічно активних харчових добавок у фізичній реабілітації.	Поточний	5
Всього: 56 годин		20

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — модульне письмове тестування.

Критерії оцінювання модульного письмове тестування:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	24 - 25
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	21 - 23
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	18 – 20
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	13 – 17
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	10 -13
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	6 – 9
Незадовільно	1-5

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання
Форма контролю — залік.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Визначення фармакології. Роль фармакології в системі медичних і біологічних наук, завдання фармакології
2. Етапи розвитку фармакології, розділи фармакології. Фармакотерапія, фітотерапія.
3. Організація фармакологічного нагляду в Україні, державні установи, які здійснюють фармакологічний нагляд в Україні, нормативні документи, що регулюють фармакологічний нагляд в Україні.
4. Визначення лікарської речовини, властивості лікарської речовини: хімічна структура, доза, форма.
5. Чинники, що зумовлені організмом, які впливають на взаємодію організму й лікарської речовини.
6. Вплив навколишнього середовища на взаємодію організму і лікарської речовини.
7. Визначення фармакокінетики, завдання фармакокінетики; головні поняття та параметри фармакокінетики; складові фармакокінетичного процесу.
8. Шляхи введення лікарської речовини в організм.
9. Вивільнення лікарської речовини з лікарської форми, абсорбція лікарської речовини в організмі.
10. Розподіл лікарської речовини в органах і тканинах.
11. Біотрансформація лікарської речовини в організмі.
12. Виведення лікарської речовини з організму.
13. Визначення фармакодинаміки, фармакологічний ефект, види дії лікарської речовини.
14. Побічна дія лікарських засобів.
15. Молекулярні механізми первинної фармакологічної реакції.
16. Залежність фармакологічного ефекту від дози лікарської речовини.
17. Залежність фармакологічного ефекту від лікарської форми.
18. Комбінована дія лікарських речовин, несумісність лікарських речовин,
19. Види фармакотерапії, вибір лікарського препарату.
20. Визначення лікарського засобу (препарату), головні властивості лікарських препаратів.
21. Класифікація лікарських препаратів за системою АТС (Anatomical Therapeutic Chemical classification system), система одиниць споживання лікарських засобів (встановлені добові дози – Defined Daily Doses, DDD).
22. Види і принципи лікарської терапії, мета і завдання терапії.
23. Підхід до пацієнта і співпраця з пацієнтом і мікрооточенням пвд час фармакотерапії.

24. Загальні підходи до використання лікарських препаратів.
25. Фармакотерапія в дзеркалі генетичної унікальності людини.
26. Клінічні випробування лікарських препаратів, етапи.
27. Місце плацебо в клінічних випробуваннях.
28. Оцінка ефективності фармакологічних засобів в клінічних випробуваннях.
29. Класифікація засобів, що впливають на нервову систему.
30. Засоби, які пригнічують центральну нервову систему: снодійні, протиепілептичні та протипаркінсонічні засоби.

31. Поняття аферентної та еферентної іннервації, класифікація засобів, що впливають на аферентну іннервацію
32. Місцевоанестезійні засоби, в'язучі засоби, обволікальні засоби, адсорбувальні засоби, подразливі засоби.
33. Анатомо-фізіологічні особливості еферентної іннервації, симпатична і парасимпатична ланки вегетативної нервової системи, холінергічні та адренергічні рецептори.
34. Засоби, що діють у ділянці закінчень холінергічних нервів (холіноміметики, холіноблокатори).
35. Засоби, що діють у ділянці закінчень адренергічних нервів (адреноміметики, адреноблокатори).
36. Класифікація психотропних засобів.
37. Нейролептики (антипсихотики).
38. Транквілізатори і седативні (заспокійливі) засоби.
39. Антидепресанти, психостимулятори.
40. Ноотропні засоби, адаптогени, аналептики.
41. Класифікація лікарських засобів, що впливають на функції органів дихання.
42. Стимулятори дихання.
43. Протикашльові засоби, відхаркувальні засоби.
44. Засоби для лікування бронхіальної астми.
45. Засоби, які застосовують при набряку легень.
46. Класифікація лікарських засобів, що впливають на функції органів кровообігу.
47. Кардіотонічні засоби.
48. Протиаритмічні засоби.
49. Гіпохолестеринемічні (протисклеротичні) засоби.
50. Засоби, що впливають на мозковий кровообіг.
51. Антиангінальні засоби.
52. Антигіпертензивні засоби.
53. Класифікація лікарських засобів, що впливають на функції органів травлення.
54. Засоби, що впливають на апетит, засоби, які застосовують при порушенні секреції шлункового соку, засоби, що впливають на моторику шлунка.

55. Засоби, які застосовують при порушенні секреції підшлункової залози.
56. Гепатотропні засоби.
57. Проносні засоби, протипроносні (антидіарейні) засоби.
58. Класифікація лікарських засобів, що впливають на функції нирок та сечовивідних шляхів.
59. Сечогінні засоби (діуретики).
60. Засоби, що посилюють виведення сечової кислоти і конкрементів.
61. Класифікація лікарських засобів, що впливають на ендокринну систему.
62. Препарати гормонів гіпофіза та гіпоталамічні гормони, що гальмують ріст.
63. Препарати, які застосовують при порушенні функції щитоподібної та прищитоподібної залоз.
64. Протидіабетичні засоби.
65. Препарати гормонів кіркової речовини надниркових залоз та їх синтетичні аналоги.
66. Препарати жіночих статевих гормонів.
67. Препарати чоловічих статевих гормонів (андрогени).
68. Анаболічні стероїди.
69. Класифікація вітамінів, препарати водорозчинних вітамінів.
70. Препарати жиророзчинних вітамінів, полівітамінів препарати.
71. Препарати, що містять мінерали (натрій, калій, кальцій, магній).
72. Класифікація засобів неспецифічної стимулювальної терапії.
73. Біогенні стимулятори.
74. Ферментні засоби.
75. Засоби, що впливають на імунні процеси (імунотропні засоби).
76. Класифікація лікарських засобів, що впливають на кров.
77. Засоби, що стимулюють еритропоез (протианемічні препарати).
78. Засоби, що стимулюють лейкопоез.
79. Засоби, що впливають на згортання крові.
80. Види болю, класифікація анальгетиків.
81. Наркотичні анальгетики.
82. Ненаркотичні анальгетики.
83. Загальна характеристика алергійних реакцій, протиалергійні засоби.
84. Загальна характеристика запалення, класифікація протизапальних засобів.
85. Стероїдні протизапальні засоби. Механізм протизапальної дії стероїдних протизапальних препаратів
86. Нестероїдні протизапальні засоби. Механізм протизапальної дії нестероїдних протизапальних препаратів
87. Загальна характеристика протимікробних засобів, класифікація.
88. Антисептичні та дезінфекційні засоби неорганічної природи.
89. Антисептичні та дезінфекційні засоби органічної природи.
90. Хіміотерапевтичні засоби, антибіотики та їх класифікація.

91. Механізми дії антибіотиків на мікроби.
92. Сульфаніламідни та їх класифікація, характеристика основних груп сульфаніламідів.
93. Протівірусні препарати. Механізм дії класифікація.
94. Засоби фізичної терапії, комбіноване застосування лікарських засобів і засобів фізичної терапії.
95. Засоби фізичної терапії, поєднане застосування лікарських засобів і засобів фізичної терапії.
96. Поняття про лікарські рослини, хімічний склад лікарських рослин.
97. Основні групи діючих речовин лікарських рослин.
98. Фізіологічна дія лікарських засобів рослинного походження.
99. Комбіноване застосування лікарських рослин і засобів фізичної терапії.
100. Біологічно активні харчові добавки, їх класифікація.
101. Основні нутріцевтики та їх характеристика.
102. Основні парафармацевтики та їх характеристика.
103. Основні пробіотики (еубіотики) та їх характеристика.
104. Комбіноване застосування біологічно активних харчових добавок і засобів фізичної терапії.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	90-100
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	82-89
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	75-81
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	69-74
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	60-68
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	35-59
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-34

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год.: лекції - 20 год., практ. заняття - 36 год., самостійна робота - 56 год., модульн. контроль - 8 год., залік - 2 год.

Модулі	ЗМ 1. Загальна фармакологія. Фармакодинаміка. Фармакокінетика (40 балів)				
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій	Фармакологія та її поняття. Зміст та завдання фармакології	Лікарська безпека. Система фармакологічного нагляду в Україні	Лікарська речовина. Взаємодія організму й лікарської речовини	Фармакокінетика. Загальні поняття та завдання фармакокінетики. Основні фармакокінетичні параметри	Фармакокінетика. Складові фармакокінетичного процесу
Лекції, відвід. (бали)	1	1	1	1	1
Практичні заняття					
Теми практичних занять					
Робота на практ. зан.+відвід. (бали)					
Самост. роб, (бали)					
Види пот. контр. (бали)					
Підсум. контроль					

Модулі	ЗМ 1. Загальна фармакологія. Фармакодинаміка. Фармакокінетика (продовження) (40 балів)				
Лекції	6	7	8	9	10
Теми лекцій	Фармакодинаміка та її головні поняття (частина 1)	Фармакодинаміка та її головні поняття (частина 2)	Лікарські засоби. Класифікація. Шляхи отримання лікарських засобів	Лікарські засоби. Загальні підходи до терапії	Випробування нових лікарських препаратів
Лекції, відвід. (бали)	1	1	1	1	1
Практичні заняття					
Теми практичних занять					
Робота на практ. зан.+відвід. (бали)					
Самост. роб. (бали)	5				
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота № 1 (25 балів)				
Підсум. контроль					

Модулі	ЗМ 2. Види лікарських засобів та їх дія на організм людини (107 балів)						
Лекції							
Теми лекцій							
Лекції, відвід. (бали)							
Практичні заняття	1	2	3	4	5	6	7
Теми практичних занять	Класифікація засобів, що впливають на функцію нервової системи. Засоби, що впливають на функцію центральної нервової системи	Засоби, що впливають на аферентну ланку периферичної нервової системи	Засоби, що впливають на аферентну ланку периферичної нервової системи (вегетативну нервову систему)	Психотропні засоби	Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання	Лікарські засоби, що впливають на функції органів кровообігу	Лікарські засоби, що впливають на функції органів травлення
Робота на практич. зан.+відвід. (бали)	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10
Самост. роб, (бали)	5						
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота № 2 (25 балів)						
Підсум. контроль							

Модулі	ЗМ 3. Види лікарських засобів та їх дія на організм людини (продовження) (107 балів)						
Лекції							
Теми лекцій							
Лекції, відвід. (бали)							
Практичні заняття	8	9	10	11	12	13	14
Теми практичних занять	Лікарські засоби, що впливають на функції нирок та сечовивідних шляхів	Препарати гормонів, їх синтетичних аналогів та антагоністів	Вітамінні, мінеральні препарати.	Лікарські засоби неспецифічної стимулювальної терапії. Лікарські засоби, що впливають на систему крові	Анальгетичні, протиалергійні та протизапальні засоби	Протимікробні та противірусні	Комбіноване і поєднане застосування лікарських засобів і засобів фізичної терапії
Робота на практ. зан.+відвід. (бали)	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10
Самост. роб, (бали)	5						
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота № 3 (25 балів)						
Підсум. контроль							

Модулі	ЗМ 4. Лікарські рослини та біологічно активні харчові добавки (74 бали)			
Лекції				
Теми лекцій				
Лекції, відвід. (бали)				
Практичні заняття	15	16	17	18
Теми практичних занять	Лікарські рослини. Діючі речовини лікарських рослин	Застосування лікарських рослин у фізичній реабілітації	Загальні поняття про біологічно активні харчові добавки. Їх роль в відновленні здоров'я людини	Застосування біологічно активних харчових добавок у фізичній реабілітації
Робота на практ. зан.+відвід. (бали)	1+10	1+10	1+10	1+10
Самост. роб, (бали)	5			
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота № 4 (25 балів)			
Підсум. контроль				

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.
2. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів / [Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.]; за загальною редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 405 с.
3. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. – 4-е вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 520 с.
4. Полушкін П.М. Електронний посібник до вивчення курсу «Основи фармакології та медичної рецептури». – Д.: ДНУ, 2015. – 428 с.
5. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007. — 270 с.
6. Лікарські рослини: навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.] / О.О. Аннамухаммедова, А. О. Аннамухаммедов. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. – 202 с.
7. Фитотерапия в комплексном лечении заболеваний внутренних органов / А.А. Крылов, В.А. Марченко, Н.П. Максютин, Ф.И. Мамчур. – К.: Здоровья, 1992. – 240 с.
8. Растительные лекарственные средства / Н.П. Максютин, Н.Ф. Комиссаренко, А.П. Прокопенко и др.; под ред. Н.П. Максютин. – К.: Здоровья, 1985. – 280 с.
9. Товарознавство продуктів функціонального призначення : навч. пос. / А.А. Дубіна, Т.М. Летута, М.О. Ямчева та ін. – Х.: ХДУХТ, 2015. – 189 с.
10. Сирохман І. В. Товарознавство харчових продуктів функціонального призначення: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. В. Сирохман, В. М. Завгородня. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 544 с.

Додаткова:

1. Наказ МОЗ України “Про організацію подання інформації про побічну дію лікарських засобів” № 51 від 08.02.2001 р.
2. Наказ МОЗ України “Про внесення доповнень у Додаток 3 пункту 5.1 Інструкції про здійснення нагляду за побічними реакціями/діями лікарських засобів” № 52 від 08.02.2001 р.
3. Наказ МОЗ України “Переліку лікарських засобів, дозволених для застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів” № 360 від 20.10.2005 р.
4. Фармакологія: Підручник Під ред. Чекмана І. С. – К.: Вища шк., 2001. – 598 с.
5. Клінічна фармакологія: підручник / О.М. Біловол, О.Ф. Возіанов, І.К. Латогуз, В.Ф. Москаленко, А.Я. Циганенко; за ред. О.М. Біловола. – К.: Здоров'я, 2005. – Т.1 – 684 с.
6. Державна фармакопея України. — Х.: ППЕГ, 2001; доп. 2004. — 520 с.
7. Дроговоз С.М. Фармакологія в схемах и таблицах. — Х.: ООТД «Здоровье», 2007. — 111 с.

8. Педченко Є.П., Журавльова С.В. Практикум з фармакології з медичною рецептурою в модулях. — К.: Медицина, 2007. — 180 с.
9. Мінареченко В. М., Серода П. І. Ресурсознавство. Лікарські рослини. навчально-методичний посібник. - К.: Фітосойціоцентр, 2004. - 71 с.
10. Кархут В.В. Жива аптека. – К.: Здоров'я, 1992. – 309 с.
11. Мамчур Ф.І. Довідник з фітотерапії. – К.: Здоров'я, 1986. – 280 с.
12. Соколов С. Я., Замотаев И. П. Справочник по лекарственным растениям. - М.: Медицина, 1984. - 464 с.
13. Лікарські рослини і їх застосування / М.С. Харченко, А.М. Карамішев, В.І. Сила, Л.Й. Володарський. – К.: Здоров'я, 1981. – 232 с.
14. Носаль М.А., Носаль І.М. Лікарські рослини і їх способи застосування в народі. – К.: Здоров'я, 1964. – 297 с.
15. Лисенюк, В. П. Основи рефлексотерапії, фітотерапії та гомеопатії : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закладів IV рівнів акредитації / В. П. Лисенюк. - Київ : Медицина, 2010. - 422 с.
16. Магльований, А. В. Основи фізичної реабілітації : навч. посібн. / А. В. Магльований, В. М. Мухін, Г. М. Магльована. - Львів : Ліга-Прес, 2006. – 147 с.
17. Фізична реабілітація, спортивна медицина : нац. підруч. для студ. вищ. мед. навч. закладів IV рівня акредитації / В. В. Абрамов [та ін.] ; ред. В. В. Абрамов, О. Л. Смирнова. - Дніпропетровськ : Журфонд, 2014. - 455 с.

9. Додаткові ресурси